

# távol-kelet

## ATOMCSAPÁSOK ÁRNYÉKÁBAN

történelem vagy napjainkban is releváns esemény?

Írta: A. Kristóf

世界の核被害者と手をつなぎ核なき世界をつくろう  
核兵器禁止条約=TPNW=に全世界の参加を

2022年1月22日 核兵器廃絶をめざすヒロシマの会

Join TPNW now Unite with HIBAKUSYA  
Make a NUKE-FREE World

2022. 1. 22 HANWA

Join  
TPNW





## Bevezető

Amikor ezeket a sorokat írom, az évfordulója eme mérföldkőnek a történelmünkben még csak eljövendőben van, de mire ezeket a sorokat olvasod, már el is múlt. Ez azonban lényegtelen, ugyanis amiről beszélni szeretnék, az időtálló.

Egy állam a történelem során első alkalommal használt atomfegyvert egy másik állammal szemben. Ez a történet, minden más csak részlet. (Így mondanám el, ha Neil Gaiman stílusában szeretnék beszélni, én azonban nem tudok az ő szintjén írni, így meg is állok itt). A történet annyira tömör, hogy mindenki tudja, miről van szó, éppen ezért nem fogom leírni se röviden, se hosszan.

Így tehát bár nincs igazán megemlítve a cikkben, mégis Japánról szól. Ez a cikk egyszerre szól mindenkiről, rólad és rólam. Ez a cikk nem több mint egy személy véleménye, és mégis egyaránt érint mindenkit, téged, engem, minden japánt és mindenki mást. Egy cikk, ami látszólag tele van ellentmondásokkal, és mégis egyszerű dolgokról beszél.

## 1945. augusztus 6.

*„The world will note that the first atomic bomb was dropped on Hiroshima, a military base. We won the race of discovery against the Germans. We used it in order to shorten the agony of war, in order to save the lives of thousands of young Americans. We shall continue to use it until we completely destroy Japan's power to make war.”*

*„A világ tudomásul fogja venni, hogy az első atombomba bevetésre került a hirosimai katonai bázis ellen. Mi nyertük a felfedezés versenyét a németekkel szemben. Abból a célból használtuk az atombombát, hogy megrövidítsük a háború gyötrelmét, hogy több ezer fiatal amerikai (katona) életét mentjük meg. Mi használni fogjuk az atombombát mindaddig, ameddig Japán el nem veszíti az erejét, hogy háborút vívjon.”* (saját fordítás) - Harry S. Truman amerikai elnök az első atombomba használatáról.

Egy idézet, melyhez hasonlóból rengeteget olvashatunk az amerikai oldalról; a szavak változnak, az üzenet azonban általában ugyanaz. Vegyük mondatról mondatra, mit mond a nemzet, ami aktív szereplője volt a cselekedetnek.



*„A világ tudomásul fogja venni, hogy az első atombomba bevetésre került a hirosimai katonai bázis ellen.”* - Az első része a mondatnak egy kérdés nélküli mellveregetés mindkét ököllel. Majd a világ orra alá dörgölte az amerikai nemzet, hogy atomfegyvert használtak, ők voltak az elsők, akik valami nagyot hajtottak végre, és ezt mindenkinek tudnia kell. Talán ezzel a mondattal nem is lenne gond, ha a mondat nem úgy záródna, ahogy. Katonai bázis ellen. Érdekes megfogalmazás, mégis mióta lehet egy egész várost katonai bázisnak tekinteni? Minden öreget, nőt, gyereket és olyan férfiakat, akik se nem voltak katonák, se nem dolgoztak a hadi iparban? Itt Hitler kijelentése jut eszembe: „háborúban nem ismerem civileket”. Lehet, ez a mentalitás, ez az örület megfertőzött másokat is a második világháború alatt és után.

*„Mi nyertük a felfedezés versenyét a németekkel szemben.”* – Ez a mondat megerősíti az elsőt, egyúttal két új gondolatot hoz be a szöveg mondandójába. Először is megjelenik a „mi” szó. Egy igen veszélyes szó, óvakodjatok tőle! Akárhányszor egy beszédben ilyesmit hallotok, tegyétek fel a kérdést: ki ez a mi? Kik tartoznak ebbe a mi-be? A szöveg azt állítja, hogy „mi” megnyertük a fegyverkezési versenyt, de vajon mi meg akartuk nyerni ilyen áron? Megkérdeztek minket vagy utólag ránk húzták, mint a vizes lepedőt? A második gondolat, hogy megnevezésre kerül az ellenség, a németek. Érdekes, hogy Truman megemlíti a németeket, hiszen az atombomba használatakor Németország már mintegy 3 hónapja kapitulált.

Talán Truman úgy érezte, hogy a fegyver használatát igazolni kell minél több ellenség jelenlétével? Tudjátok, mi együtt vagyunk, aki pedig nincs velünk, az az ellenségünk. (tribalizmus a köbön)

Abból a célból használtuk az atombombát, hogy megrövidítsük a háború gyötrelmét, hogy több ezer fiatal amerikai (katona) életét mentjük meg. – Ha láttam valaha kifogást, akkor ez az, gyönyörű, talán még el is hinném, ha a második felében nem árulná el magát. A mi fiaink életét meg kell menteni, az ellenségért meg ki aggódik?

*„Mi használni fogjuk az atombombát mindaddig, ameddig Japán el nem veszíti az erejét, hogy háborút vívjon.”* – Szándékosan hangsúlyoztam a „mi” szót. Ugyanaz a tribalizmus, amivel már találkoztunk, ezúttal nem a jelenlegi használatát igazolja a fegyvernek, hanem a jövőbelit.

Bárki, aki nem ért egyet az értelmezéssel, bátran elővehet más kijelentést ebben a témában.







Érdekes tapasztalat észrevenni, mennyi alkalommal, milyen gyakran térnek vissza az általam megemlített eszközök és módszerek, abból a célból, hogy a politikai vezetők igazolják tetteiket és döntéseiket. Azonban itt figyelmeztetem az olvasót, az általam felsorolt módszerek nem a teljes színskála, amit a politikusok szeretnek használni, mindössze a leggyakoribbak.

Miről beszélek? Olyan, látszólag ártalmatlan gondolatokról, mint a mi vagyunk mások ellen (aki nincs velünk, az ellenünk, az ismert megfogalmazás, tribalizmus); „ellenség” megnevezése abból a célból, hogy egy politikai döntést elfogadtassanak az emberekkel (nekünk, akárki is legyen az, szükségünk van erre/rá vagyunk kényszerítve, hogy ezt tegyük); mi jobbak vagyunk, mint ők (nacionalizmus), és így tovább. Bátran ajánlom minden olvasómnak, hogy keresse, és figyeljen az ilyen és hasonló megjegyzésekre a mindennapi életben. Ahogy Christopher Hitchens mondta, a lényeg a nyelvezet, amit használnak, arra kell figyelni.

Eme hosszas felvezetésnek az a célja, hogy megalapozzon az érvelésem során napjainkra általánosult jelenség ellen: atomfegyverek. Az első és második ilyen jellegű fegyvert Japán ellen használták, azóta mintegy 77 év telt el. Számos szervezet és próbálkozás volt azóta az atomfegyverek betiltására, a világ mégis olyan kerékvágásba sodródott, mely szerint együtt kell élnünk velük. Ezen az elven elindulva számos (de szerencsére továbbra is csak egy maréknyi) ország atombombákat reptetett szerte a világban, mondván, hogy



ez a mi (az a bizonyos többes szám) védelmünk céljából történik. Ez által a világ be lett hálózva katonai támaszpontokkal és egyéb platformokkal, ahonnan ez a pusztításon keresztül békét és védelmet adó eszköz várja az időt, amikor bizonyos magas beosztású személyek úgy döntenek, hogy milliárdokat áldoznak fel.

Túlásnak tűnik az utolsó mondat? Vegyük apránként, mit miért írtam. A második világháborút követően minden nagyhatalom jelentős hangsúlyt fektetett az atombomba technológiájának megszerzésére, ennek köszönhetően már a '60-as évek végén, de a '70-es évekre biztosan elegendő atombomba volt a világon a kölcsönös és teljes megsemmisüléshez. A '80-as években szerencsé-



re az USA és a Szovjetunió belátták, hogy értelmetlen ekkora mennyiségű atomfegyvert tartani és közös együttműködés révén az arzenálok nagy részét leszerelték. Sajnos mindeközben arra is figyeltek, hogy elég atomtöltetű fegyver maradjon a világ elpusztítására. Így tehát napjainkban a világ be van hálózva atomfegyverekkel, de ki dönti el, mikor lesznek ezek használva? A döntést rendszerint (ez országonként változik) egy bizottság hozza meg, melynek tagjai egyaránt politikusok és katonai vezetők (mindkét esetben magas rangú beosztással). Őszintén nem hiszem, hogy itt érvelnem kell a kijelentésem mellett, szilárd meggyőződésemmel, hogy mind a két csoport mestersége és szakmabeli tapasztalata alapján mindössze sta-

tisztikai mutatóként gondol az átlagemberre, ez által feláldozhatónak tartja őket. Mi mindannyian katonai egyenruhát hordunk attól a pillanattól kezdve, hogy megszülettünk az atomháborúban.

Az érvelésem úgy gondolom, hiányos lenne, ha nem emlitenék ellenpéldákat. Mindössze két példára tudok gondolni az eltelt 77 évből. Az első ilyen példa Japán esete. Japán az egyetlen ország, amelyik ellen használtak atomfegyvert. A tapasztalat elég volt az ország számára, hogy - habár lehetséges lenne -, mégse tartson atomfegyvereket (tudtommal az egyetlen ország a világon, akinek fel lett ajánlva a lehetőség, és mégis elutasította azt). Japán atomfegyver ellenes politikája komoly súllyal bír, mivel az egyetlen államról beszélünk, amelyiknek van valós tapasztalata arról, hogy mekkora pusztító erővel rendelkeznek ezek a fegyverek. Úgy gondolom, ki lehet zárni azt a magyarázatot, hogy nem lenne/volt rá szüksége. A második világháború után Japán farkaszemet nézett a Szovjetunióval, majd napjainkban Kína egyre bátrabb terjeszkedési politikájával kell szembenéznie. Mindkét esetben olyan államról beszélünk, mely rendelkezik atomfegyverekkel, valamint területileg és gazdaságilag is jelentősebb, mint Japán. Mindezen veszélyekkel szemben Japán továbbra is kitart az atomfegyverellenes politikája mellett. Úgy gondolom, ez az én érveimet erősíti, az atomfegyverek nem megoldások, ha a békét keressük. A második példa India és Pakisztán kapcsolata. 1947-ben Nagy-Britannia magára hagyta az egykori indiai kolóniáját.





Ennek a várható eredménye az lett, hogy a kolónia két (első alkalommal, később több) országra bomlott. A két ország India és Pakisztán lett, melyek ellentéte mindössze vallási alapú volt. A két állam számos háborút vívott egymással mindaddig, ameddig megközelítőleg egy időben mindkét állam atomfegyverre tett szert (igen, ez egy nagyon leegyszerűsített verziója annak, hogy mi is történt, de az érvelésem szempontjából nem hagytam ki vagy nagyoltam el semmit). Azóta nem volt nyílt háború a két állam között. Látszólag az atomfegyver békét hozott számukra. Ez azonban csak a látszat. Elsősorban a két állam között még hosszas ideig zajlottak az alacsony szintű (kevés résztvevővel bíró) határ menti harcok. A Kasmír régióban (ami az ellentét fő forrása) napjainkban is gyakoriak a harcok, melyek az elmúlt évtizedekben ezrek életét követelték (talán túlzás nélkül tízezrekét). Így tehát a béke, amit az atomfegyverek garantáltak, mindössze felszínes. Másrészt a két állam közötti kapcsolat nem a felfegyverkezésnek köszönhetően javult, hanem mert elkezdtek civilizáltan kommunikálni egymással. Úgy gondolom, India és Pakisztán esete ismét engem erősít, a béke keresése nem az atomfegyverek által kínált rettegésen keresztül vezet, hanem a közös értékeken és együttműködésen keresztül.

Következtetésképpen Salman Rushdie gondolatait szeretném megemlíteni: „...*így tehát, bár számunkra könnyű volt, hogy briliánsak legyünk, mégis mindig zavaros volt, mit jelent jónak lenni*” („...so that although we found it easy to be brilli-



*ant, we were always confused about being good*” (Salman Rushdie, *Midnight Children*, 277. oldal). A történet Japánban kezdődött, de sokkal nagyobb kiterjedésű annál, így igaz, amit a cikk elején említettem: Japánról szól, és mégsem. Ez egy történet, melynek kérdés nélkül Japán is szerves része, akár csak te és én, valamint mindenki más, akik születésüktől fogva egyenruhát hordanak.

## Zárszó

Ahogy a cikk kissé kesze-kusza stílusához illik, a zárást egy dedikálásra szeretném használni.



Egész pontosan négy személynek szeretném dedikálni ezt a cikket: Mohamed Bouazizi, Abu-Abdel Monaam Hamedeh, Ali Mehdi Zeu és Jan Palach. Az első három név egy tunéziai utcai eladót, egy egyiptomi étterem tulajdonost és egy líbiai férjet és apát takar. Őket egy esemény azonban összeköti: 2011 tavaszán Mohamed Bouazizi láng-  
ra gyújtotta saját magát Sidi Bouzid városában, amikor kicsinyes és a realitástól elszakadt kormányhivatalnokok túl sok megaláztatással sújtották a tunéziai állampolgárokat. Abu-Abdel szintén öngyilkos lett, amikor az egyiptomiak tömegesen kezdtek el lázadni a stagnáló és értelmetlen Mubarak kormány ellen. Ali Mehdi Zeu esetében egyszerre beszélhetünk arról, hogy elvesztette, és feladta az életét: a kocsiját színi-  
megtöltötte benzinnel és pokolgépekkel, majd darabokra robbantotta vele a Katiba laktanya kapuját Bengháziban. A laktanya a Kadhafi rezsim elnyomásának szimbóluma volt Líbiában.

Eme három radikális mártír tette nagyban hozzájárult, vagy jó képet ad a később Arab tavasz néven elnevezett eseményről. Életüket adták az elnyomás elleni harcban. Mindhárman úgy döntöttek, hogy nem hajlandók tovább elviselni az elnyomást és a megaláztatást. Számukra nem volt más választás, mint egy radikális cselekedet, mártírokká váltak, mintsem hogy tovább éljenek rabszolgaként.

A negyedik név valószínűleg ismert az olvasó számára, Jan Palach nem más, mint az az egyetemista, aki 1969-ben felgyújtotta magát Prága főterén. Az utolsó leveléből kiderült, hogy tettét nem feltétlenül a szovjet megszállók ellen szánta, hanem a csehszlovákoknak (ekkor még egy országgént létezett). Célja az volt, hogy megtörje a csehszlovákok új hozzáállását, akik a sikertelen Prágai tavasz után beletörődtek a szovjet elnyomásba, ez ellen a közömbösség ellen adta ő az életét.

Mind a négy mártír ugyan radikális volt, mégsem ártottak senkinek, és nem vettek el egy ártatlan életét sem. Ők nem személyes hitüket, meggyőződésüket vagy egyéb propagandát akartak terjeszteni, illetve másokra erőltetni. Ők az emberi méltóságért adták az életüket, azért hogy a társadalmak ne legyenek fásultak/közömbösek mások és egymás iránt. Az atomfegyverek ugyan nem szerves részei egy rezsimnek, de mindennap a rabszolgái vagyunk. Nincs szükség rá, hogy valaki láng-  
ra gyújtsa magát vagy öngyilkos legyen, azonban egyikünk sem engedheti meg magának, hogy közömbös legyen ebben a témában.